

Monumentnummer*: 518038

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijkmonument
Inschrijving register* 17 september 2001
Kadaster deel/nr 82831/116

Woonplaats* Gemeente* Provincie*
Zaandam Zaanstad Noord-Holland

Locatiennaam Locatieomschrijving
Hembrug

Kadastrale gemeente* Sectie* Kadastraal object* Appartement aanduiding Grondperceel
Zaandam K 13428

Omschrijving**

Inleiding

Voormalig FABRICAGEGEBOUW VOOR OPTISCHE INSTRUMENTEN "Gebouw 217", onderdeel van het complex Hembrugterrein - Artillerie Inrichtingen Hembrug, in kern daterend uit de periode 1916-1921. In de periode 1936-1941 werd het gebouw aan westzijde met laagbouw uitgebreid. In die periode werd het gebouw herbestemd tot werkplaats voor draaien en frezen. Nadien diende het gebouw nog als museum en als kantoor van de medische dienst en magazijn. Het object behoort tot de bebouwing uit de tweede fase van de fabriek en bevindt zich op het westelijke terreindeel bestemd voor de machinefabriek. Thans is het gebouw buiten gebruik.

Omschrijving

Fabricagegebouw voor optische instrumenten, bestaande uit een traptoren een vlakgedekte blokvormige massa van twee bouwlagen en een massa van één bouwlaag met zaagdak in dwarsrichting, elk gebouwd op rechthoekige plattegrond.

De toren is opgetrokken in grauwe baksteen gemetseld in kruisverband met een toegang op het oosten en een enkel venster bovenin en heeft een dakterras dat is afgezet met een gemetselde borstwering. Het inwendige trappenhuis voert naar de verdieping en het dak van de hoofdbouw ten westen van de toren. Vanaf dit dak is het terras op de toren via een ijzeren trap toegankelijk, waar zich een observatiepost bevindt. Dit betreft een zeldzaam geworden conische plaatijzeren koepel voor één persoon met houten stoel en

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

kijksleuven rondom. De hoofdbouw is opgetrokken in grauwe baksteen gemetseld in kruisverband en bevat in alle gevels grote vensterpartijen met twee, drie of vier gekoppelde houten achtruits schuiframen. De ramen van de verdieping zijn aan drie gevels voorzien van gelijkvormige voorzetramen aan de binnenzijde. De begane grond bestaat uit een tweebeuk met gietijzeren kolommen waarop liggers met I-profiel rusten die de houten vloerbalken van de verdieping dragen.

De westelijke uitbreiding is opgetrokken in anderssoortige baksteen gemetseld in Vlaams verband. De gevels bevatten liggende ijzeren vensters met betonnen dorpels. De hal is een tweebeuk van acht traveeën. De constructie bestaat uit ijzeren vakwerkspanten met gebogen bovenrand en rechte onderrand gedragen door samengestelde kolommen. De buitenmuren hebben geen dragende functie. De zaagkap rust op I-profielen boven het spant met nog een I-profiel als koppelbalk.

Onder het gebouw bevindt zich een betonnen kelder die ontsloten is via een hellende en gebogen afrit van gewapend beton aan de oostzijde.

Waardering

Het voormalige fabricagegebouw voor optische instrumenten "Gebouw 217" is van algemeen belang wegens cultuur- en architectuurhistorische waarde als voorbeeld van een fabrieksgebouw met toren uit het eerste kwart van de 20ste eeuw met een uitbreiding uit het tweede kwart van die eeuw, en wegens typologische en constructieve waarden door de zeldzame plaatijzeren observatiekoepel en de inwendige ijzerconstructie van het westelijke gebouwdeel. Het object is tevens van belang als historisch-functioneel onderdeel van het complex Hembrugterrein, gebouwd in de tweede en derde fase van de fabriek.

Hoofdcategorie

Boerderijen, molens en bedrijven

Subcategorie

Industrie

Functie

Fabrieksgebouw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument